

INTRODUCTORY

This volume contains summary of the financial position and detailed explanatory notes, on the Budget for 2013-2014. Government accounts are kept in three parts, namely (i) Consolidated Fund, (ii) Contingency Fund and (iii) Public Account. The details of transactions under the three parts are classified according to various Major, Sub-Heads and Detailed heads of accounts prescribed by the Comptroller and Auditor General of India.

The outlays on the various activities of Government are met from the Consolidated Fund which is made up of revenue receipts, loan raised by Government and recoveries of loans and advance made by the State Government. No Money can be withdrawn from the Consolidated Fund without the authority of the legislature and for this purpose necessary Demands for Grants are placed before the legislature at the beginning of each financial year. The grants as and when passed by the Legislature are incorporated in an Appropriation Act authorizing the necessary appropriation from the Consolidated Fund.

In the course of the government administration, if occasion arises where provision made for certain items of expenditure prove inadequate, Government are empowered to meet the additional expenditure in respect of approved items of expenditure by permissible re-appropriation from savings within the same grant. In case where such savings are not forthcoming or a new item of expenditure has to be financed the expenditure is met either by Supplementary Demand with the approval of the Legislature or initially by advance from Consolidated Fund in anticipation of the approval of legislature.

In Public Account records are kept of all transactions relating to public moneys other than those of the Consolidated Fund and the Contingency Fund. Generally all transactions relating to various funds approved by Government including Provident Fund transactions of banking nature like the deposit of the Public in course of their dealings with Government, deposit of Local Bodies and remittance transaction between Governments and between treasuries are recorded in this section.

The State Budget is divided into three parts, viz (i) the annual financial statement showing the estimated receipts and net expenditure of the State including a summary of the financial position (ii) detailed estimates of receipts under the Consolidated Fund of the State (volumes) (i) and (ii) detailed estimates of gross expenditure from the Consolidated Fund including the proposed provision under the Development Plan Schemes (volumes-ii). Besides the above, separate volumes of estimated receipt and expenditure in respect of the area covered by each Autonomous Council are printed separately. The provision shown in Autonomous Council Budget are consolidated and incorporated in volume-i and ii respectively. The Legislature are requested to vote the consolidated Demands for Grant shown in volume-ii.

The Reserve Bank of India continues to be the Banker of the State Government. The existing arrangement of financing with Reserve Bank of India is that whenever the cash balance of the State Government falls short of the prescribed minimum of Rupees one crore and eighty lakhs the Reserve Bank of India may grant Ways and Means ordinary advance to the extent of Rs.300.00 crores to enable the State Government to cover any temporary excess of the disbursement over receipts and a further special advance to the extent of Rs.293.97 crores of temporary nature against investment in Government of India's securities.

(i)

ভূ-মি-কা

২০১৩-২০১৪ চনৰ বাজেটৰ বিত্তীয় অৱস্থা আৰু বিশদ ব্যাখ্যামূলক টোকা ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। চৰকাৰী হিচাপ সমূহ তিনিটা ভাগত ৰখা হয়। (১) একত্ৰীকৃত নিধি (২) উপনিমিত্ত পুঁজি (৩) ৰাজহুৱা হিচাপ। এই তিনিটা ভাগৰ আদান প্ৰদান কৰা ধনৰ বিশদ হিচাপ ভাৰতৰ নিয়ন্ত্ৰক ও মহালেখ পৰীক্ষাৰ দ্বাৰা নিৰ্দ্ধাৰিত হিচাপৰ মূখ্য, গৌণ, উপশিতান আৰু বিষদ বিবৰণ অনুযায়ী শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হয়।

ৰাজহ আয় চৰকাৰে লোৱা ঋণ ও ৰাজ্য চৰকাৰে দিয়া অগ্ৰিমৰ আদায়কৃত টকাৰে সংগঠিত একত্ৰীকৃত নিধিৰ পৰা চৰকাৰৰ বিভিন্ন কাৰ্য্যসমূহৰ পৰা ব্যয় বহন কৰা হয়। বিধান সভাৰ অনুমোদন ব্যক্তিকে উক্ত নিধিৰ পৰা টকা উলিয়াব নোৱাৰি ও উক্ত কাৰ্য্যৰ্থে প্ৰত্যেক বিত্তীয় বছৰৰ আৰম্ভনিত বিধান সভাত ধন মঞ্জুৰীৰ কাৰণে দাবী উত্থাপন কৰা হয়। এই মঞ্জুৰী সমূহ বিধান সভাৰ দ্বাৰা গৃহীত হলেও একত্ৰীকৃত নিধিৰ পৰা ধন বিনিয়োগন কৰিবলৈ বিনিয়োগন অধিনিয়মত লিপিবদ্ধ কৰা হয়।

চৰকাৰৰ প্ৰশাসন যন্ত্ৰৰ পৰিচালনাৰ ক্ষেত্ৰত যদি কেতিয়াবা কেতবোৰ বিষয়ৰ ব্যয় বহনাৰ্থে নিৰূপিত ধনৰ অনুকূল হোৱাৰ উপক্ৰম হয়, তেনেবোৰ ক্ষেত্ৰত অনুমোদিত ব্যয়ৰ শিতান অনুযায়ী সেই একে মঞ্জুৰীৰ অধীনতে বাহিৰে ধনৰ পৰা বিনিয়োগন কৰাৰ ক্ষমতা চৰকাৰক প্ৰদান কৰা হৈছে। যিবোৰ ক্ষেত্ৰত এনে বাহিৰে সম্ভৱনা ক্ষীণ অথবা বহন কৰিবলগীয়া ব্যয়ৰ বিষয়টো যদি নতুন হয় তেনে ক্ষেত্ৰত এই ব্যয় প্ৰাথমিক ভাৱে বহন কৰা হয় বিধান সভাৰ অনুমোদিত পৰিপূৰক দাবী অথবা বিধান সভাৰ অনুমোদন সাপেক্ষে উপনিমিত্ত পুঁজিৰ পৰা লোৱা অগ্ৰিম ধনেৰে।

একত্ৰীকৃত নিধি ও উপনিমিত্ত পুঁজিৰ বাহিৰে সকলো ৰাজহুৱা ধনৰ আদান-প্ৰদানৰ অভিলেখ ৰাজহুৱা হিচাপত ৰখা হয়। সাধাৰণতে চৰকাৰৰ দ্বাৰা অনুমোদিত সাধাৰণ ভৱিষ্যত নিধিকে ধৰি বিভিন্ন পুঁজি সম্পৰ্কীয় সকলো আদান-প্ৰদান চৰকাৰৰ লগত লেন-দেনৰ কামত বাইজে জমা ৰখা বেংক সম্পৰ্কীয় আদান-প্ৰদান স্থানীয় নিকায় সমূহৰ জমা ও চৰকাৰৰ অথবা কোষাগাৰ সমূহৰ মাজত প্ৰেৰিত টকাৰ লেন-দেনৰ অভিলেখ এক শাখাত কৰা হয়।

ৰাজ্যিক বাজেট খন তিনিটা ভাগত বিভক্ত কৰা হৈছে যেনে :- (১) ৰাজ্যখনৰ আয় ও ব্যয় সূচক পৰিবৰণ ও সংক্ষিপ্ত বিত্ত ব্যৱস্থা সম্বলিত খণ্ড (২) ৰাজ্যৰ একত্ৰীকৃত নিধিৰ অধীনৰ বিশদ আনুমানিক আয় সূচক বিৱৰণ (প্ৰথম খণ্ড) (৩) একত্ৰীকৃত নিধিৰ পৰা বিশদ আনুমানিক ব্যয়ৰ হিচাপকে ধৰি পৰিকল্পনাৰ উন্নয়ন আঁচনি সমূহৰ বাবে কৰা প্ৰস্তাবিত ব্যৱস্থাৰ বিৱৰণ। ইয়াৰোপৰিও প্ৰত্যেকখন স্বায়ত্ব-শাসিত পৰিষদ সামৰি লোৱা অঞ্চলৰ বাবে আয় ব্যয়ৰ আনুমানিক হিচাপৰ এটা সুকীয়া খণ্ড মুদ্ৰন কৰা হৈছে। স্বায়ত্ব শাসিত পৰিষদৰ বাজেটত দেখুৱা টকাৰ ব্যৱস্থা একত্ৰীকৃত কৰি যথাক্ৰমে প্ৰথম ও দ্বিতীয় খণ্ডত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। কেৱল দ্বিতীয় খণ্ড বাজেটত দেখুৱা একত্ৰীত দাবী সমূহৰ ওপৰতহে ভোটদান কৰিবলৈ সদনক অনুৰোধ কৰা হল।

ভাৰতৰ ৰিজাৰ্ভ বেংক ৰাজ্যিক চৰকাৰৰ বেংকাৰ ৰূপে কাম চলাই আছে। বৰ্তমান ৰিজাৰ্ভ বেংকৰ লগত চলিত বিত্তীয় ব্যৱস্থা এয়ে যে ৰাজ্যিক চৰকাৰৰ নগদ উদ্ভূত টকাৰ পৰিমাণ যেতিয়াই নিৰূপিত ন্যূনতম এক কোটি আঠ লাখ টকাতকৈ কম হয় তেতিয়াই ভাৰতৰ ৰিজাৰ্ভ বেংক অৰ্থোপায় অগ্ৰিম হিচাপে ৩০০.০০ কোটিটলৈকে ৰাজ্য চৰকাৰৰ সাময়িক বিত্তীয় সংকট দূৰীকৰণৰ কাৰণে দিয়ে, ইয়াৰ উপৰিও ৰাজ্য চৰকাৰৰ আমানতত (জামিন) দীৰ্ঘম্যাদী বিনিয়োগনৰ বিনিময়ত অগ্ৰিম (ঋণ) স্বৰূপে ২৯৩.৯৭ কোটি পৰিমাণৰ ধনলৈকে ৰাজ্য চৰকাৰক মঞ্জুৰ কৰে।